

Grundläggande granskning 5/2022

Måltidsnämnden i Skellefteå

år 2022

Mars 2023
Clara Wiklund
Revisionskontoret
Diarienummer: REV 11-2022

Innehåll

1. Sammanfattande analys	3
Våra rekommendationer	3
2. Bakgrund och genomförande	4
Iakttagelser i 2021 års granskning	4
Nämndens yttrande över 2021 års granskning	4
Syfte och revisionsfrågor	4
Revisionskriterier	4
Granskningens genomförande	5
3. Nämndens uppdrag	6
Kommunallagen	6
Fullmäktiges uppdrag till nämnden	6
Samverkansavtal	6
Fullmäktiges mål	6
Nämndens verksamhetsplan	7
4. Nämndens verksamhet under år 2022	8
Nämndens styrdokument och protokoll	8
Kompetensförsörjning	8
5. Nämndens styrning och kontroll	10
Nämndens ekonomistyrning	10
Nämndens arbete med intern kontroll	11
Nämndens uppföljning av verksamhetsmål	12
6. Svar på revisionsfrågor	14
Rekommendationer	14

1. Sammanfattande analys

Vi bedömer att måltidsnämnden hade en tillräcklig måluppfyllelse år 2022. Vår granskning visar att nämnden uppfyllde sina målsättningar. Nämnden redovisade vid årets slut ett balanserat överskott med 1 miljon kronor.

Vår samlade bedömning är att nämnden i huvudsak hade en tillfredställande styrning och kontroll över sitt ansvarsområde. Granskningen visar att redovisningen av måluppfyllelsen var informativ och att mål och indikatorer var mätbara. Vi bedömer dock att nämnden behöver utveckla sin redovisning av verksamhetsmål.

Nämnden hade i hög grad beslutat om grundläggande styrdokument för sin verksamhet. Vi bedömer dock att nämnden bör fortsätta utveckla kvaliteten i sitt internkontrollarbete. Bland annat fanns det vissa brister i redovisningen av kontrollerna.

Våra rekommendationer

Vi rekommenderar måltidsnämnden att:

- Utveckla redovisningen av nämndens uppföljning av verksamhetsmål.
- Fortsätta utveckla kvaliteten på nämndens arbete med internkontroll.

Rekommendationen kommer att följas upp i nästa års granskning.

2. Bakgrund och genomförande

Revisorerna ska enligt kommunallagen årligen granska styrelser, nämnder och fullmäktigeberedningar. Revisorerna ska pröva om styrelser och nämnder säkerställt att verksamheten är genomförd på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. I granskningen ingår också att pröva om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen är tillräcklig. I sin revisionsplan för år 2022 beslutade revisorerna att genomföra en grundläggande granskning av den gemensamma måltidsnämnden. Nämnden är en gemensam nämnd mellan Region Västerbotten och Skellefteå kommun.

Iakttagelser i 2021 års granskning

Revisorerna bedömde att måltidsnämnden hade en tillräcklig måluppfyllelse år 2021. Granskning visade att nämnden uppfyllde sina målsättningar. Nämnden redovisade vid årets slut ett balanserat överskott med 4,2 miljoner kronor.

Revisorerna bedömde att nämnden i huvudsak hade en tillfredställande styrning och kontroll över sitt ansvarsområde. Granskningen visade att redovisningen av måluppfyllelsen var väl strukturerad. Nämndens mål och indikatorer var mätbara. Nämnden hade också i hög grad beslutat om grundläggande styrdokument för sin verksamhet. Revisorerna bedömde att nämnden behövde fortsätta utveckla kvaliteten i nämndens internkontrollarbete. Bland annat fanns det vissa brister i redovisningen av kontrollerna. Revisorerna rekommenderade nämnden att fortsätta utveckla kvaliteten på internkontrollarbetet.

Nämndens yttrande över 2021 års granskning

I december 2022 yttrade sig måltidsnämnden över 2021 års granskning. Av yttrandet framgår att nämnden för år 2022 skulle göra en fördjupad och tydligare redovisning av kontrollaktiviteterna i internkontrollplanen. Nämnden skulle även för år 2023 utveckla tydligheten av kontrollaktiviteterna för att säkerställa kvaliteten.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att ge underlag till revisorerna för deras ansvarsprövning av måltidsnämnden. För detta har följande revisionsfrågor besvarats i granskningen:

- Har nämnden tillräckliga resultat?
- Har nämnden haft en tillräcklig styrning och kontroll över verksamheten inom sitt ansvarsområde?
- Har nämnden en tillräckligt utvecklad redovisning av resultaten för verksamhetsmålen?
- Har nämnden agerat tillräckligt med anledning av rekommendationen i föregående års granskning?

Revisionskriterier

Vår bedömning av nämndens ansvarsutövande utgår från:

- Kommunallagen (2017:725) 6 kap. 6, 37-41 §§ samt 7 kap. 5-8 §§
- Fullmäktiges reglemente för måltidsnämnden
- Samverkansavtal mellan Region Västerbotten och Skellefteå kommun

Granskningens genomförande

Den grundläggande granskningen av måltidsnämnden är översiktlig. Granskningen omfattar inte om nämnden säkerställt att räkenskaperna är rättvisande.

Granskningen har genomförts av sakkunniga på revisionskontoret. Clara Wiklund har varit projektledare. Eva Moe har varit kvalitetssäkrare.

Granskningen är genomförd med stöd av revisionskontorets program för grundläggande granskning av nämnd. Programmet innehåller delar för granskning av nämndens verksamhetsplan, protokoll, delårsrapporter, årsrapport, ekonomistyrning, samt uppföljning av tidigare års granskning.

Rapporten är kvalitetssäkrad

Rapporten har kvalitetssäkrats internt genom att den granskats av sakkunnig på revisionskontoret samt av revisionsdirektören. Tjänstepersoner inom måltidsnämndens verksamhet har fått möjlighet att lämna synpunkter på rapportens innehåll.

3. Nämndens uppdrag

Måltidsnämnden är en gemensam nämnd för Region Västerbotten och Skellefteå kommun. Nämnden ansvarar för måltidsproduktionen vid Skellefteå lasarett. I lasarettsköket *Arom kök och restaurang* tillagas mat till patienter och anställda på sjukhuset. Köket tillagar även mat till äldreboenden och för hemleverans till äldre.

Kommunallagen

Enligt kommunallagens 6 kap. 6§ ansvarar varje nämnd för att bedriva verksamhet inom sitt ansvarsområde i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt att följa de lagar och regler som gäller för verksamheten. Nämnden ska också se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt. Detta är tillämpligt även på gemensamma nämnder.

Fullmäktiges uppdrag till nämnden

Landstingsfullmäktige och Skellefteå kommunfullmäktige fastställde år 2013 ett reglemente för måltidsnämnden. Reglementet reviderades i slutet av år 2014. Av reglementet framgår att nämnden ansvarar för måltidsproduktion i enlighet med det samverkansavtal som kommunen och landstinget tecknat.

Samverkansavtal

Av samverkansavtalet från år 2015 framgår att Västerbottens läns landsting (nuvarande Region Västerbotten) och Skellefteå kommun är samverkande parter i den gemensamma nämnden. Nämnden ska enligt avtalet ingå i Skellefteå kommuns organisation. Det innebär bland annat att Skellefteå kommun är ansvarig för beredningen och verkställigheten av nämndens beslut.

Skellefteå kommun ska enligt avtalet fastställa budgeten för nämnden i samråd med Region Västerbotten. Nämndens förslag till budget ska rapporteras till regionen. Av avtalet framgår också att nämnden ska rapportera verksamhet och ekonomi i samband med delår- och årsbokslut.

Fullmäktiges mål

Skellefteå kommun är värdkommun för måltidsnämnden och nämnden ingår i kommunens organisation. Måltidsnämnden följer Skellefteå kommuns rutiner för planering och uppföljning. Enligt kommunens styrprincip ska nämndens resultat balanseras mellan åren eftersom det är en gemensam nämnd.

För år 2022 har Skellefteå kommun beslutat om en ny styrmodell. Förändringen innebär att nämnderna inte ska lämna in förslag på nämndmål till fullmäktige. I stället ska nämnden ta fram underlag till en så kallad uppdragsplan för nämnden, som kommunfullmäktige fastställer. I uppdragsplanen fastställer fullmäktige prioriterade inriktningar eller områden och hur dessa övergripande ska följas upp. Av regionfullmäktiges regionplan för år 2022 framgår endast att måltidsnämnden hanteras enligt särskild ordning.

Skellefteå har för perioden 2018-2022 sju kommunövergripande mål.

Kommunfullmäktige i Skellefteå beslutade i oktober 2021 om inriktning för nämnden för år 2022:

- Begränsad klimatpåverkan

Nämndens verksamhetsplan

Nämnden beslutade i april 2021 om ett förslag till uppdragsplan för 2022-2026 med inriktningsmålet *Begränsa klimatpåverkan* samt övergripande indikatorer som nämnden skulle följa upp. Uppdragsplanen fastställde kommunfullmäktige i oktober 2021. I december 2021 beslutade nämnden om genomförande och uppföljning av nämndens uppdragsplan genom följande mått:

- Hållbara måltider
 - Andel närproducerade livsmedel (indikator: inköpt andel närproducerat inklusive det som producerats i bageri på minst 20%)
 - Andel svenska livsmedel (indikator: inköpt andel på minst 60%)
- Hållbar livsmedelsupphandling
 - Genomföra minst en innovativ direktupphandling för att öka andelen närproducerat (indikator: minst en genomförd innovativ direktupphandling)

Av nämndens beslut framgick kriterier för måluppfyllelse. För de tre indikatorerna framgick målvärde. Ingen av indikatorerna hade ett redovisat ingångsvärde. Det framgick inte heller när indikatorerna skulle följas upp.

Vår kommentar

Granskningen av måltidsnämndens verksamhetsplan visar att strukturen följer Skellefteå kommuns styrmodell. Det framgår med vilka indikatorer nämndens mål skulle följas upp och nämndens indikatorer var mätbara. Det är positivt att nämnden angav målvärde för indikatorerna. Det saknades dock uppgift om ingångsvärden för indikatorerna och när de skulle följas upp.

4. Nämndens verksamhet under år 2022

Nämndens styrdokument och protokoll

Nämnden hade under år 2022 fyra protokollförda sammanträden. Måltidsnämnden har delvis rapporterat till Region Västerbotten i enlighet med samverkansavtalet.

Av tabellen nedan framgår i vilken grad nämnden beslutade om grundläggande styrdokument.

Styrdokument	Beslut	Vår kommentar
Underlag för budget och plan för 2022-2026	Ja	2021-04-30 § 10. Ej rapporterat till Region Västerbotten.
Uppdragsplan år 2022-2026	Ja	2021-12-07, § 35. Enligt Skellefteå kommuns rutin.
Budget år 2022	Ja	2021-12-07, § 36. Enligt uppgift skickat till regionen. Dock inte diariefört i regionstyrelsens diarium.
Internkontrollplan 2022	Ja	2021-12-07, § 37. Enligt uppgift skickat till regionen. Dock inte diariefört i regionstyrelsens diarium.
Delegationsordning	Ja	2022-12-12, § 45
Rutin för att anmäla delegationsbeslut	Ja	2022-12-12, § 45. Beslut fattade på delegation ska anmälas på närmast följande nämndsmöte.
Attestordning	Ja	2021-12-07, § 38
Dokumenthanteringsplan	Ja	2018-12-11, § 28
Rutin för ärendeberedning	Ja	2017-05-09, § 10
Delårsrapport per 30 april 2022	Ja	2022-05-23, § 14. Rapporterat till Region Västerbotten.
Delårsrapport per 31 augusti 2022	Ja	2022-09-20, § 28. Rapporterat till Region Västerbotten.
Årsrapport för år 2022	Ja	2023-02-13, § 8. Rapporterat till Region Västerbotten.

Kompetensförsörjning

Av nämndens årsrapport framgår att nämnden på olika sätt arbetat med att säkra kompetensförsörjningen av i första hand kockar. Verksamheten deltog i olika projekt tillsammans med andra förvaltningar inom Skellefteå kommun samt lärde upp och validerade kockar inom verksamheten.

Vår kommentar

Det är positivt att nämnden har beslutade om grundläggande styrdokument och var aktiva i syfte att säkra kompetensförsörjningen på längre sikt.

5. Nämndens styrning och kontroll

Nämndens ekonomistyrning

Nämndens beredning av 2022 års budget

Måltidsnämnden lämnade inför år 2022 ett underlag till kommunstyrelsen med förslag till uppdragsplan inklusive ekonomiskt underlag inför 2022. Motsvarande underlag hade inte inkommit till regionstyrelsen. I december 2021 beslutade nämnden om sin detaljbudget för år 2022. Enligt protokollet utgick budgeten från Skellefteå kommuns planeringsföresättningar, nämndens styrkort och reglemente.

Nämndens planerade intäkter uppgick till totalt 44,1 miljoner kronor och kostnaderna till 44,1 miljoner kronor. I nämndens budget ingick även en resultatöverföring från år 2021 på 4,2 miljoner kronor. De planerade intäkterna och kostnaderna var för år 2022 ungefär i samma nivå som för år 2021. Anslaget för den politiska verksamheten var 0,1 miljoner, vilket var samma nivå som år 2021.

Av nämndens förslag till uppdragsplan och driftsbudget framgår att måltidspriserna till kommunen och regionen skulle behöva justeras med anledning av kostnadsökningar.

Nämndens agerande under år 2022

Vår granskning av nämndens protokoll visar att måltidsnämnden tog del av ekonomiska delårsrapporter under året. I både delårsrapporterna per april och augusti prognostiserade nämnden ett överskott på 1 miljoner kronor vid årets slut. I prognoserna var överskottet från år 2021 medräknat. I augusti 2022 redovisade nämnden ett underskott på 0,4 miljoner kronor, vilket var en avvikelse i jämförelse med budget på 0,2 miljoner kronor. Av delårsrapporten framgick att livsmedelskostnaderna hade ökat med 1,6 miljoner kronor jämfört med samma period föregående år. Av delårsrapporten framgick att nämndens förväntade överskott innebar att det ackumulerade överskottet från tidigare år skulle minska med cirka 3,2 miljoner kronor.

Vid årets slut redovisade nämnden ett underskott på 3,2 miljoner kronor. Nämnden förklarade i sin årsrapport att det berodde på att livsmedelskostnaden hade ökat med cirka 2,9 miljoner kronor och att hög sjukfrånvaro och brist på vikarier lett till högre personalkostnader. När överskottet från 2021 räknades in, blev det balanserade resultatet för år 2022 ett överskott på 1 miljon kronor.

Nämnden äskade om att balansera resultatet till år 2023. Nämnden bedömde i sin årsrapport att kompetensförsörjningen och samarbete andra förvaltningar inom kommunen samt lokala livsmedelsproducenter var avgörande för att nämnden skulle klara sitt uppdrag i framtiden.

Vår kommentar

Nämnden redovisade ett negativt resultat för år 2022. Det balanserade resultatet med tidigare års överskott medräknat var dock positivt. Nämnden tog under året del av ekonomiska uppföljningar och gjorde bedömningar av resultatet. Nämnden prognostiserade i båda delårsrapporterna år 2022 ett överskott vid årets slut, vilket också stämde med utfallet.

Nämndens arbete med intern kontroll

Måltidsnämnden utgår från Skellefteå kommuns riktlinjer för arbetet med intern kontroll.

Risikanalyis och internkontrollplan för år 2022

I december 2021 beslutade nämnden om en internkontrollplan för år 2022. Enligt protokollet var internkontrollplanen anpassad till nämndens verksamhetsområde. I riskanalysen fanns åtta risker. Nämnden bedömde att fyra risker hade medelhögt riskvärde och fyra lågt riskvärde. Riskerna med medelhög risk fanns med i nämndens internkontrollplan:

- Risk att grossist höjer priset på avtalade varor mer än vad som är reglerat i livsmedelsavtalet.
- Risk att anställd inom Aroms verksamhet för personlig vinning hamnar i jäv eller intressekonflikter, tar emot otillåtna förmåner och mutor eller har bisysslor vilket kan innebära ekonomisk skada samt skada kommunens och regionens varumärke.
- Risk för fel temperaturer i kylar och frysar.
- Risk att matgäster med specialkost får fel kost.

Av internkontrollplanen fanns en översiktlig beskrivning av vilka kontroller som skulle genomföras, med vilken frekvens de skulle genomföras samt vem som var ansvarig för kontrollen.

Uppföljning av arbetet med intern kontroll för år 2022

Enligt Skellefteå kommuns rutin följde nämnden upp arbetet med internkontroll i samband med årsrapporten för år 2022. Nämnden bedömde att internkontrollen varit tillräcklig och hade fungerat på ett tillfredsställande sätt. I en tabell redovisades vilka kontroller som hade genomförts och kontrollernas resultat. Samtliga kontroller var genomförda och resultatet visade inte på några brister.

Av tabellen nedan framgår nämndens arbete med intern kontroll utifrån ett antal kontrollfrågor i revisionskontorets granskningsprogram.

Revisionsfråga	Bedömning	Vår kommentar
Risikanalyis och internkontrollplan		
Har nämnden säkerställt att det finns dokumenterade riskbedömningar?	Ja	2021-12-07 § 37
Har nämnden beslutat om en internkontrollplan?	Ja	2021-12-07 § 37
Har nämnden säkerställt att internkontrollplanen är ändamålsenlig?	Nej	Nämnden har visserligen beslutat om kontrollaktiviteter. Utifrån beskrivningarna av aktiviteterna bedömer vi dock att det inte är tillräckligt för att säkerställa att identifierade risker kontrolleras.
Uppföljning		
Har nämnden följt upp arbetet med intern kontroll?	Ja	Nämnden har följt upp kontrollerna och bedömt resultatet av kontrollerna.

Har nämnden säkerställt att kontrollerna i internkontrollplanen är genomförda med tillräcklig kvalitet?	Delvis	Nämnden har redovisat resultat för alla aktiviteter. Vi bedömer att redovisningen inte är tillräcklig tydlig för att kunna bedöma om kontrollerna är genomförda med tillräcklig kvalitet.
Har nämnden beslutat om tillräckliga åtgärder i händelse av att den interna kontrollen visat på brister?	-	Nämnden har utifrån resultatet av kontrollerna bedömt att det inte fanns brister.
Har nämnden i samband med årsrapporten rapporterat resultatet från uppföljningen av den interna kontrollen till regionstyrelsen?	Ja	

Vår kommentar

Nämndens internkontrollplan utgår från en riskanalys av nämndens verksamhetsområde. Det är positivt att nämnden har bedömt resultatet av kontrollerna och arbetet med internkontroll. Uppföljningen av kontrollerna har till viss del utvecklats i jämförelse med tidigare år. Vi anser dock att det fortfarande finns vissa brister. Exempelvis är redovisningen av resultatet för översiktlig och utifrån beskrivningarna saknas kriterier för att värdera resultatet. Vi konstaterar också att flera av kontrollerna varit samma under de senaste åren trots att resultaten inte visat på några avvikelser.

Nämndens uppföljning av verksamhetsmål

Revisorerna ska enligt kommunallagen bedöma om nämnden har tillräckligt resultat i förhållande till fullmäktiges övergripande mål. Revisorerna ska också bedöma om nämndens redovisning av resultatet är tillräckligt utvecklad.

Måltidsnämnden har under år 2022 upprättat delårsrapporter per april och augusti samt en årsrapport.

Delårsrapporter per april och augusti 2022

Av nämndens delårsrapporter framgick viktiga händelser under perioden, uppföljning av nämndens mål och ekonomi samt prognos om resultat vid årets slut. I delårsrapporterna följde nämnden upp fullmäktiges övergripande mål *Begränsad klimatpåverkan* genom nämndens prioriterade aktiviteter och insatser. I delårsrapporten per augusti bedömde nämnden att målen skulle uppnås vid årets slut. Av tabellen nedan framgår resultatet av nämndens prognos för sina indikatorer:

Mål och indikator	Prognos vid årets slut	Vår kommentar
<i>Begränsad klimatpåverkan</i>		
Hållbara måltider		
Andel inköpta närproducerade livsmedel minst 20 %	20 %	
Andel inköpta svenska (ursprung) livsmedel minst 60 %	70 %	
Andel livsmedel med tillverkningsland Sverige	52 %	Nämnden har inte beslutat om något

	mål för denna indikator.
Hållbar livsmedelsupphandling	
Genomföra minst en innovativ direktupphandling	Genomförd

Årsrapporten

Den 13 februari 2023 beslutade måltidsnämnden om sin årsrapport för år 2022. Rapporten beskrev måltidsverksamheten under året. Av årsrapporten framgår viktiga händelser under året, uppföljning av nämndens mål och ekonomi. Nämndens uppföljning av verksamheten bestod av flera delar. Nämnden följde upp fullmäktiges övergripande mål med hjälp av sina indikatorer. Nämnden beskrev även prioriterade aktiviteter och genomförda insatser.

Nämnden följde upp samtliga indikatorer och resultaten visade att nämnden hade uppfyllt sina mål. En indikator som nämndens redovisade i delårsrapporter och årsrapport framgick inte av nämndens beslutade genomförande av uppdragsplanen. Nämndens samlade bedömning av måluppfyllelsen för fullmäktiges mål om *Begränsad klimatpåverkan* saknades.

Av tabellen nedan framgår resultat och nämndens bedömning av måluppfyllelsen.

Mål och indikator	Resultat	Vår kommentar
<i>Begränsad klimatpåverkan</i>		Det saknas en samlad bedömning av nämndens måluppfyllelse i årsrapporten.
Hållbara måltider		
Andel inköpta närproducerade livsmedel minst 20 %	22 %	
Andel inköpta svenska (ursprung) livsmedel minst 60 %	70 %	
Andel livsmedel med tillverkningsland Sverige	54 %	Indikator framgår ej av nämnden beslut om genomförande och uppföljning
Hållbar livsmedelsupphandling		
Genomföra minst en innovation direktupphandling	Genomförd	

Vår kommentar

Vår bedömning är att nämnden hade en tillräcklig måluppfyllelse för år 2022. Redovisningen av måluppfyllelsen i årsrapporten var informativ. Det saknades dock en samlad bedömning av nämndens måluppfyllelse. Vi bedömer att redovisningen behöver utvecklas för att tydliggöra hur och på vilka grunden nämnden bedömer sin måluppfyllelse.

6. Svar på revisionsfrågor

Vi bedömer att måltidsnämnden hade en tillräcklig måluppfyllelse år 2022. Vår granskning visar att nämnden uppfyllde sina målsättningar och att dessa var i enlighet med fullmäktiges övergripande mål. Vår samlade bedömning är att nämnden i huvudsak hade en tillfredställande styrning och kontroll över sitt ansvarsområde.

Revisionsfråga	Vår kommentar
Har nämnden tillräckliga resultat?	Ja. Nämnden uppfyllde sina målsättningar och redovisade ett balanserat överskott vid årets slut.
Har nämnden haft en tillräcklig styrning och kontroll över verksamheten inom sitt ansvarsområde?	Ja. Nämnden har beslutat om grundläggande styrdokument och mätbara mål. Internkontrollarbetet kan dock utvecklas.
Har nämnden haft en tillräckligt utvecklad redovisning av resultaten för verksamhetsmålen?	Delvis. Nämndens uppföljning av verksamhetsmål bör tydliggöras så att det tydligare framgår på vilken grund nämnden gör sin bedömning.
Har nämnden agerat tillräckligt med anledning av rekommendationerna i föregående års granskning?	Delvis. Nämndens uppföljning av internkontrollplanen har utvecklats. Vi bedömer dock att nämndens internkontrollarbete kan utvecklas ytterligare.

Rekommendationer

Vi rekommenderar nämnden att arbeta med följande områden:

- Utveckla redovisningen av nämndens uppföljning av verksamhetsmål.
- Fortsätta utveckla kvaliteten på nämndens arbete med internkontroll.

Umeå den 15 mars 2023

Clara Wiklund
Certifierad kommunal revisor

Revisionskontoret
Region Västerbotten